

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SÀTÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5.

L' ACTITUT DE «LA ESQUELLA»

—Si 'ls nous concejals ho fan bé, cops al bombo; si ho fan malament, aquí tinch el látigo.

CRONICA

DEMÀ passat se treu... demà passat!..
No 's tracta de cap rifa, encare que segons per qui pugui semblarho; com per exemple: per aquells que ab l' afany d' entrar á la Casa Gran en calitat de regidors, son capassos de pendre bit, llet en totas las administracions... es á dir: en tots els partits, agrupacions y collas, que ab fins més ó menos polítics, aspiran á l' administració dels bens de la Pubilla.

Els candidats solen dividir-se en dos classes: la dels que pretenen anarhi, que 's demnan y 's moren per anarhi, y que per anarhi passen per tot, y la de aquells que quan se 'ls indica la necessitat de que hi vajin, sofreixen una gran contrarietat y no hi van sino á la forsa, en cumpliment de un doble deber de ciutadans y de homes polítics.

Aquests últims son els bons, els dignes de la confiança dels electors. En quant als altres... *pa el gatol* com diu en Cerbón en no sé quina sarsuela del género xich.

Y ara torném á lo que deyam al comensar:—Demà passat se treu... demà passat!..

***

La lluyta electoral en sos preparatius ha suferit algunes alternatives dignas de ser registradas en la *Crónica*, ja qu' ellas solas posan de relleu las verdaderas inclinacions de la ciutat cada día més marcadas.

De aquestas alternativas se 'n deduheix que 'l caciquisme monárquich ha fet á tots, ha mort per sempre més á Barcelona.

¡Bé se 'n varen fer d' esforços pera galvanisar-lo y ferli donar senyals de vital... Conjuras, confabulacions, inteligencias, intents de conxorxa entre tots els elements que se senten amenassats per l' onada republicana... l' *Avi Brusi*, el Cardenal, el Governador, alguns regionalistas y representants de tots els partits monárquichs, reunintse y concertantse pera donar el cop contra 'ls republicans...

¡Y que 'n sumavan de forsal... Diners á desdir, influencia moral á bastament, y lo que val més que tot per aquests tráfecs: la seguretat absoluta de que 'l govern els guardaria las espatillas, empleessin els medis qu' empleessin: primer el *copo* de las intervencions, á continuació el xanxullo á tot drap.

Y per aquest camí anavan resolta, decidits. Ja l' alcalde Boladeres, tot fent bolados de respecte á la legalitat, posava al mon l' impúdica llogada dels 87 arcaldes de barri; ja deya 'l governador que vindria molta guardia civil á vetllar per l' ordre públich que podia veure's perturbat ab motiu de las eleccions; ja la pinxalla, en altrás ocasions á las ordres dels cacichs, se palpava l' eyna dintre de la butxaca y ensalivava de gust pensant que posantse bé *con los señores del margen* podria exercir á tutiplé y en pago dels serveys prestats l' honorat ofici de cobrar l' barato. Tot estava á punt de solfa... y de solfa de missal perque hi intervenían els neos.

El plan era igual á Barcelona que á Madrid, al fi degut al mateix cacumen de 'n García Alix.

Primer pas: apoderarse de las intervencions. Com siga que 'ls exregidors monárquichs superan en rahó de 10 per 1 als de totas las oposicions reunidas, s' obliga á anar al sorteig y 's copa la inmensa majoria de las mesas. Per assegurar el cop se desplega un gran luxó de forsa pública y s' extén arena pels carrers, volent dir:—Cuidado, que correrá la caballería!..

Que 'l poble crida, se li fan els tochs de preven-

ció. Que insisteix cridant y protestant (*pallissa que te crió!*..)

Y desseguida 'l según pas: els arcaldes de barri de 'n Boladeres y 'ls interventors de l' olla obtinguts per medi del sorteig, s' instalan en els colegis, disposats, resolta á ferho tot pera guanyar. Que no bastan els vots de las rodas anant en professó de colegi en colegi; que no n' hi ha prou ab els jochs de prestidigitació á la vista, donchs s' apela á la tupinada y á la firma de las actas en blanch... Y tot aixó sempre ab las espatillas guardadas per la forsa pública, vetlladoras del ordre amenassat. ¿Qué importa que la guardia civil, creada pera perseguir als malfactors, siquera en un día d' eleccions sigui utilisada pera protegir als lladres de actas? ¿No es acás Espanya el país dels viceversas?

Que 'l poble 's rebela, s' enverina, pert el seny ¡llenyal!

Aixó es lo que 'ls convé als enemichs del admirable moviment republicá: exasperar, irritar, produhir un floronco y reventarlo.

¿Hi ha res més senzill, més expedit, més práctic, y sobre tot més espanyol y més monárquich que aquest plan?

***

Donchs aquest plan que á Madrid s' ha realisat sense grans inconvenients, ab el concurs de tota la llopada monárquica, per lo que toca á Barcelona ha fracassat y s' ha quedat sobre 'l paper.

¿Y perquè á Barcelona no ha sigut possible? Senzillament, per falta de primers actors y fins per falta de comparsas.

Aquí ni tant sols s' han trobat candidats que 's prestessin á secundar un joch tan putiner y tan infame. Quinze noms se necessitavan, quinze candidats monárquichs, quinze valents que passessin per tot, fins per arrostrar el despreci de tot un poble, exposantse á ser víctimas tal vegada de la desesperació dels bons ciutadans gelosos de sos drets polítics, perque 'ls comptes que no se saldan avuy, quedan pendants per un altre día, y aquests quinze noms no ha sigut possible reunirlos.

En vá 'ls que portavan la direcció de la maniobra varen anar á trucar de porta en porta; á tot arreu varen rebre la mateixa resposta:—Pels bons medis, es impossible guanyar; pels medis violents y asquerosos no volém, ni podém, ni 'ns convé ser elegits. Que Deu vos ampari, germanets!

Y aquests germanets, qu' en lloch de una petita almoyna de complicitat, rebían per tot arreu humiliants negativas, eran l' *Avi Brusi*, el Cardenal, l' alcalde Boladeres, el governador, que més que á sos propis desitjos—ho reconeixém gustosos—obehía á las ordres apremiantes que se li enviavan de Madrid.

Aixó vol dir, senzillament, que á Barcelona, gracias al formidable moviment de l' opinió pública, s' ha netejat l' atmósfera de tots els miasmas caciquistas. Monárquichs hi haurá encare, dignes de respecte, si ho son de bona fé, y fins si sustentan sas ideas per un resto de preocupació irreductible; pero 'l seu amor á las vellas institucions no arriba fins al extrém de prestarse á un joch vergonyós, y tant com vergonyós, plé de perills, que no podia menos qu' envilir-las.

Quan els pobles despertan y 's posan en condicions de fer respectar la seva voluntat, al amparo de la ley, no queda altre recurs que resignarse.

¿Volen un detall típic y significatiu? En Samaranch, fins el funerari tinent del Hereu Pantorrilles, tan *echao pa alante*, tan fresch, tan expedit, ha tingut de sentir la forsa aplanadora de las corrents de l' opinió, y ha retirat la seva candidatura.

***

CARCA-REGIONALISTA

—¡Ave María puríssima! Aquí va el meu vot, y tot sigui en honra y gloria de Deu.

El camp queda, donchs, expedit, pera las dos únicas foras, dignas de lliurar el combat: las republicanas y las regionalistas.

Novament se troban cara á cara, ab tot lo que valen y ab tot lo que signifcan. Orgullosos estém de la candidatura que han presentat els republicans, per son concepte polítich; y per sa significació social, per mes que creyém que no son noms, no son personalismes els que 's van á batre; son ideas, son tendencias, son aspiracions, que després de la lluyta 's condensarán y pendrán cos en l' administració municipal.

De totas maneras la victoria total y complerta, ja l' ha obtinguda l' opinió avants de la lluyta, inutilisant als caciquistas, emancipant á la ciutat de Barcelona de la influencia oficial de aquests governs que son la causa de tants desastres y de tantas vergonyas. Per primera vegada pot dir la nostra ciutat que 's pertany per complert á sí mateixa.

Y per ser aixís tenim la plena seguretat de que la lluyta del próxim diumenje será ferma, renyida, enérgica, apassionada; pero noble y decent: que no 's farà us en absolut de cap medi il·lícit, ni de la coacció, ni de l' amenassa. La ausencia del caciquisme, l' abstenció dels elements oficials, es la millor garantia de la legalitat electoral.

Se lluytará com se lluyta en els pobles moderns que tenen conciencia plena dels seus drets. Barcelona donará un nou y admirable exemple de sos grans avenços en la práctica de la vida pública: que 'l resto d' Espanya se 'n fassa cárrech y 'l segueixi.

P. DEL O.

¡SANTA IGNOCENCIA!

—Y quín somni he tingut, mareta meval
ique n' era de felís mentres somniava!

—Qu' ha sigut, qu' ha sigut?

—¡Ay, una cosa

qua no la somniaré cap mes vegada.
Figuris qu' era al cel. Deu, en son trono
igual qu' está en el quadre de la sala,
premiava á la virtut dantli la gloria
y á n' al vici ab l' infern el castigaba...
¡qu' es bell el cel! qu' es bell, mareta meval!
sentir als angelets lo bé que cantan!

Vull fer molta bondat perque al morirme
l' Etern, qu' es justicier, m' hi dongui estada.

—Y bé, de quant has vist en el teu somni
¡qu' es qué t' ha agradat més? Sigame franca.

—A dirli la vritat ha estat en Claudi,
el jove més garrit d' aquesta plana,
que allí en un reconet, prop de Sant Pere
me mirava, 'm mirava...

BALDOMERO BONET

LA PLANXA DE 'N CINTO

¡Pobre xicot! Aburrit, desesperat, un día vaig trobarlo.

—Aixó está acabat—va dirme:—La colocació que busco, el forat que necessito pera guanyarme honradament las caixaladas, no surt per en lloch. No 'm queda més remey que anarmen de Barcelona. Aquí 'm moriria de gana.

—¿Ahónt anirás? ¿A América? ¿Qué 't figuras que allí lligan els gossos ab llonganissas?

—No, no es qüestió d' América. Es un' altra cosa.—

Y va explicarme 'l seu plan.

Sense ofici, sense un barnís d' instrucció que li

dongués alé pera solicitar una plassa de certa índole, reduhit á la ínfima condició de peó que un día tragina cabassos de terra y un altre ven la llista de la loteria, en Cinto havia tingut una pensada. Volia posarse á llimpiabotas.

—Pero ¿qué t' has tornat boig?—vaig dirli:—¿Un minyó com tú, gosará á anar per aquests carrers de Deu ab el caixonet á l' espatlla, per arribar á fer, rodant del matí al vespre, la miseria d' un gratat de céntims?

—No, senyor: la meva idea es establirme; pero no aquí, sino á fora de Barcelona. Ja li dich que me 'n vull anar.

—¿Ja tens la localitat escullida?

—Aquí está 'l bussilis. L' industria de llimpiabotas es molt fácil y l' instalació d' un establiment, sobre tot si 's fá sense pretensions, resulta joch de molt pocas taulas: un hanch per seure la parroquia, un altre per posarhi 'ls peus, uns quants respalls... y ja tenim arreglat el palacio. Lo peliagut, lo que á mí més m' amohina, es l' eleció del poble ahont haig d' anar á exercir. Aquí, ja li he dit, ni pensarhi. M' he enterat del negoci que fan els establiments d' aquest ram existents avuy, y estich convenut de que dels xeixanta que hi ha 'n sobran quaranta cinch.

—¿Y donchs?

—Ja veurá. Tota la picardía consisteix en saber trobar un poble d' alguna importancia ahont aquest negoci no estigui encare explotat.

—Difficil ha de serte.

—Segurament; pero si tinch la xiripa de descubrirlo; si buscant y preguntant, la sort me protegeix fentme coneixe una població desprovehida d' aquesta industria, ¡calculi quin negoci per mí y quina solució més bonica pels meus apuros!...

—Apa, donchs; ánimo y no t' adormis. Celebraré que la teva enginyosa tentativa obtingui l' éxit que 's mereix.—

Vuyt días després d' aquesta conversa vaig tornar-lo á topar.

—¿Sab alló?—va dirme 'l pobre Cinto, vessant satisfacció pels seus quatre costats:—Ja ho tinch.

—¿El qué? ¿El poble verge que t' espera á tú perque vajis á explotarlo ab els raspalls?

—Sí, senyor. ¡Me n' ha costat de passos y anadas y vingudas! Pero al últim l' he trobat.

—Me 'n alegro, home.

—Ja m' pensava que ho hauria hagut de deixar corre. M' fixava en una població, y resultava que ja n' hi ha dos ó tres. Preguntava per un' altra, y m' deya que al menos n' hi ha quatre ó cinch. Aquí ja 'n tenen, allá també, més enllá aquest estíu va esta-

blirsen'hi un. Per fi, després de mil peripecias y d' interrogar á tots els coneguts que tinch aquí, perque com vosté compendrà, no era cosa de que jo mateix me 'n anés á recorrer la provincia, vaig trobar una persona que m' va indicar lo que á mí 'n convenia per desarrollar el meu plan. Es un poble bastant conegut.

—¿Quin es?

—Castellvert. ¡Imaginis quina fortuna! En tota la població—m' ho ha dit la persona que m' ha proporcionat els informes—no hi ha ni un sol llimpiabotas, ¡ni un!

—Ja es casualitat!...

—¡Un verdader Xauxa! Perque allí está clar, ja no es qüestió d' anarhi á fer la competencia á ningú; tot se reduhirá á presentarse al poble, obrir l' establiment en qualsevol entrada y... ¡vajin venint, caballers, que aquí per un tres y no res se deixa 'l calsat més lluent que la closca d' un calvol!...

—Se 't felicita, Cinto. Ara lo que has de fer es aprofitar immediatament la troballa avans un altre no 't guanyi per más.

—¿A mí?... ¡Qué ha de corre avuy el que vulgui atraparme!...

Ja m' havia casi olvidat d' ell, y si algun cop hi pensava era per imaginármel á Castellvert llimpiant botas y fent una fortuna, quan una tarde, te me 'l veig altra vegada al davant.

—¡Cinto! ¿Tú per aquí?

EN LA FAMOSA SESSIÓ DEL GAS

¡Ara sí que, pobre Pella, t' han ben arrencat la pell!

PLANYS DE VIUDA

—¡Ay Senyor!... ¡Pensar que ahir va morir-se y diu-
menge ja 'l molestarán fentlo anar á votar!...

- ¡Per aquí, sí, senyor! Per aquí... y fet una ver-
dadera ruina.
- De modo que alló de Castellvert...
- ¡La desgracia més tremenda que 's pot ima-
ginar!
- ¿Van informarte malament?
- Sí y no. Castellvert, en efecte, es un poble bas-
tant gran.
- Pero ja hi ha algú del teu ofici?...
- No, senyor: no n' hi cap.
- ¿Y no obstant, llimpiabotas únich, no t' hi has
pogut guanyar la vida?...
- No hi pogut!...
- ¿Pero per qué?
- ¡Perque allí tothom porta espadnyas.

A. MARCH

TARDANÍA

L' estíu resta enrera. Al mas ja reposan
havent acabadas las feynas de brema.
L' hereu y el bon avi parlant de l' anyada
somriuhen alegres,
qu' enguany la cullita qu' han tret de las vinyas
n' es forsa abundosa,
com may s' hagués feta.

Las botas son plenas de bona garnatxa.
Las hortas encare ne donan vianda
que cullen ayrosos els joves pagesos
guayant á l' aymada
que dret al mas porta bon feix de bosquina
pel foch de vesprada
que 'l fret ja s' acosta.

Mes ells no reparan el temps que s' atansa
portant rigurosa fredor d' hivernada.

Rebentne 'l mirar ben ardent de l' aymía
y un ví que revifa,
ja poden venirne de neus y gebradas
que 'l fret no 'ls espanta;
que 'n vingan!... que 'n vingan!...

J. VIVES Y BORRELL

EFERVESCENCIA

Un extranger que de cop y volta vingués avuy á
Barcelona, s' quedaria ab un pam de nas.

—Pero, senyor—pensaría:—¿soch á la ciutat dels
comtes ó á Sant Boy?—

Y ho pensaría ab rahó sobrada. La qüestió elec-
toral ens ha trastornat de tal modo 'l cervell, que
aixó, més que una capital activa y treballadora,
práctica y morigerada, centro del comers y *archivo*
de la cortesia, sembla un agregat de boigs.

No 's parla de res més que de las eleccions y dels
incidentes que venen ocasionant els preparatius de
la lluyta.

Gent pacífica, qu' en sa vida s' havia ocupat de
semblants enredos, no té avuy altra caboria al cap
que la de la nova cullita de regidors.

Vajin allá ahont vulguin sentirán lo mateix.

—Diu que Falano 's presenta.

—Y Sutano diu que també.

—Pero en cambi, Mengano 's retira...

CONSULTA

—Ezcolti: el papá y 'lz meuz germanz granz diuhen
que no poden venir. ¿Que no 'm deixaría votar per ells?

¡A VOTAR!

—M' hi chugaria qualsevol cosa que todos esos son electors mascles.

—¡Impossible!

—Ho sé positivament.

—¡Repeteix qu' es impossible!

Observin que la noticia de que 'l senyor Tal ó Qual se presenta, tothom se la creu sense cap esforç. Ara, la de que 's retira, no se l' empassa ningú.

En veyent á un ciutadà que pel carrer va corrent desesperat, no 's pensin pas que vaji á buscar al metje ó la llevadora. Vots, interventors, presidents de *mesa*; aixó es lo que va á buscar. ¡Llevadoras! ¡Metjes!... ¡Per néixer y per morir está la gent aquests dies!...

Prou se 'n exclamava un senyor que 's presenta y al qual l' altre dematí la dona va posárseli malalta.

—Apa—li deya:—en aquestas circumstancias procura no fé 'l ximple, que ja sabs lo ocupat qu' estich.

—Pero si no 'm trobo bé...

—¡No importa! Procura fer el cor fort. Y de tots modos, t' ho adverteixo, si per casualitat t' agravesis, tingas la bondat de no morirte fins dilluns, perque lo qu' es aquesta senmana, ni jo, ni 'ls meus amiche ni ningú podria assistir al enterro.

—Envia á buscar al metje, al menos...

—Está molt ocupat y no vindria. També 's presenta.

—¿Es dir que si aixó se m' emboliqués, hauria de morirme aquí com un gos?

—Com un gos no: en tot cas moririas per la patria. Y, pensa lo que cantan en aquella zarsuela:

*Por la patria perecer,
¡ay de mí!*

Pujan á un tranvia, y immediatament senten parlar del ditxós assumpto.

—Nosaltres—diu un passatger, dirigintse á un altre que seu al costat seu,—aném á presentar candidatura plena.

—Nosaltres preferim que la plena sigui l' urna, vinguin els vots d' allá hont vinguin.

—¿Vol dir qu' están disposats á fer trampas?

—Trampas, gegants y tot lo que s' ofereixi. La qüestió es guanyar.—

¿Van vostés al teatro? Eleccions.

¿Entran á cal limpiabotas? Eleccions.

¿Se fican al estanch? Eleccions.

Als diaris, eleccions; als papers de las cantonadas, eleccions; al safreig, á la tenda, á cal perruquer, al mitj de la via pública, eleccions, eleccions y res més qu' eleccions.

En fi, una criada de sota de casa, que tot el sant día estava aixordant el cel-obert, cantant alló de

«La Paula té unas mitjas
compradas als Encants...»,

ara canta, del dematí al vespre:

«Total diu que 's presentan
setcents vint candidats.
No puch recomenàrtels
perque no 'ls tinch tractats.»

Ab franquesa, ¿s' havia vist may aixó á Barce-
lona?

MATÍAS BONAFÉ

PER QUE SOCH GELÓS

Com que t' estimo ab deliri,
de celos ne tinch de tot;
hasta de ta propia sombra
hi han moments qu' estich gelós.

Sempre tinch la por de perdre't,
y que perde ton amor
preferéixo mil vegadas
anarme'n al altre mon.

Per xo no 't causi extranyesa
si quan sortím algun cop
observo jo tas miradas
ab á qui 's fician y ahont.

Si no aném gayre en tranvía
es per evitar tan sols
que al pujá 't vegin si portas
las mitjas netas ó no;
puig fa poch qu' han posat l' ordre
que senyoras y senyors
no podran pujá al tranvía
si no ho portan ben net tot.

Y está clá ab aquesta escusa
passan revista á tothom,
y sobre tot á las donas
mirant si portan garróns.

Dius que may te porto al teatro
ni 't porto al café Colón:
es que tinch por que algun mascle
se t' assenti massa aprop,
y que buscant la cadira
per posá 'l peu al barró
no s' equivoqui de puesto
y l' acosti als teus genolls.

Y no sols d' aixó tinch celos;
fins del teu gat y 'l teu gos;
quan veig que 'ls hi fas caricias
me fas rabiar de debó.

Sino qu' ells no hi tenen culpa,
agafaria un garrot
y á forsa de garrotadas
els deixaria mitj morts.

Pro quan ab totas mas forsas
estich de tú mes gelós,
y quan tinch mes por de perdre't
que 'l pensarhi 'm torno boig,
es quan de dins ta guardiola
m' ensenyas las unsas d' or.

T' estimo tant, allavoras,
y tinch els celos tan forta,
que ¡Deu me 'n guard de deixarte!
En aquest cas, primer mort!

JOANET DE GRACIA

Aquesta senmana el Tenorio ho ha agabellat tot. Des-
de 'l clássich Circo Barcelonés fins á la més modesta ba-

rraca del Paralelo, tots els escenaris han servit de tri-
buna al poca vergonya de *Don Juan*, qui, per sa boca
desenfrenada ha tornat á llenar bravatas y més brava-
tas contra la castedat de la gent de bé simbolisada en el
drama zorrillesch per la persona de *D. Gonzalo*. Cad'
any surt una vegada, á tall d' *Anuari Rieva*, y cad' any
arrastra las massas sugestionadas per aquella versificació
armoniosa y aquell esperit de rassa que trasllubeix el
burlador immortal en tots els seus actes.

No 's pot dir quin ha sigut el *Tenorio* vencedor d'
aquesta temporada. Posaríam en primer lloch á n' en
Borrás (el bueno) pero no l' interpreta prou sincerament.
El xicot no sent el personatge y el fa tot lo bé que 's pot
fer sense ganas. El seu germá l' ha fet á Novedats ab
complacencia y aplauso del auditori y, per fi, el vetera-
no Bonaplata l' ha recitat d' una manera perfecta en el

Circo posanhi tot el foch d' una joventut que ja no té, de modo que sembla-
va que s' hagués tret vint anys de sobre.

En alguns de dits teatros durará en-
cara días la *razzia* dels Tenorio: *Romea*
anuncia 7 funcions monstruos de 15 ac-
tes cada una.

Per mica que pugui no me 'n deixaré
perdre cap.

ROMEA

La filla del Comendador se titula un
juguet cómich de circumstancias estre-
nat el passat dimars. La obreta que vé á
ser una nova parodia del *D. Juan Tenorio*,
no deixa de tenir els seus xistes y
algunas de las escenas están ben satiri-
sadas. Com en tots els juguets de aquest
género, els estribillos de la obra pa-
rodiada forman molta part del text, alter-
nant els ripis de 'n Zorrilla ab els del
autor, d' una manera alarmant.

La gent va riurehi á ratos, y al aca-
bar, la tela va aixecarse enlayre para
donar pas á la figura de *D. A. Saltiveri*,
autor de la parodia.

CATALUNYA

Simultáneament á Barcelona y á Ma-
drit se va posar en escena l' obra nova
La chica del maestro, libre de 'n Jack-
son Veyán y López Silva, y música de
'n Chapí.

Aquesta estrenos per partida doble
tenen el seu intrínquilis. Reynan á Ma-
drit uns aires reventadors que fan fredat:
els de Barcelona, en cambi son mes
suaus, no portan tanta malicia. Y 's pot
ben donar el cas de que lo que allí cay-
gui, aquí s' aguanti.

Tal es lo ocorregut ab *La chica del
maestro*. Sense ser cosa del altre mon, á
Barcelona va distreure, va entretenir,
hasta va fer riure. En cambi á Madrid
ab una mica mes se pegan, haventhi
hagut necessitat de retirarla del cartell,
previa l' intervenció de las autoritats,
com si 's tractés de una manifestació re-
publicana.

Pertany aquesta sarsueleta al género
decadent, casi agotat per efecte de las
imitacions y las reminiscencias, pero la
salvan els xistes que tot sovint espurne-
jan en el diálech.

Respecte á la música sobressurt un terceto cómich
escrit á temps de polka, que té molt bon aire y hagué de
ser repetit. A n' en Chapí, que de quan en quan dorm
com Homero, se li pot aplicar aquell ditxo castellá:
«*Quién, tuvo retuvo.*»

L' obreta va ser representada ab carinyo, distingintse
en l' execució las Sras. Alba y Membrives y 'l senyor
Cerbón.

GRANVÍA

El general, lletra dels Srs. Parera y Palacios y música
del mestre Jiménez es un' obra picaresca, pero franca-
ment picaresca, destinada á fer pessigollas fins als homes
dotats de la epidermis mes curtida.

EN JORDI

—No sé per qué cada vega-
da que hi ha eleccions m' han
d' estirar l' orela d' aquest
modol...

DESPRÉS DE LAS ELECCIONS.

—Anda, sirve de mosso del senyor rechidor.

—Y de fadrí del senyor rechidor.

—Y de copista del senyor rechidor.

—Y de bastaix del senyor rechidor.

—Y de abocador del senyor rechidor.

—Y de dependent del senyor rechidor.

-HUMORADA MUNICIPAL

-Y d' achudant del senyor rechiedor.

-Y de marcador del senyor rechiedor.

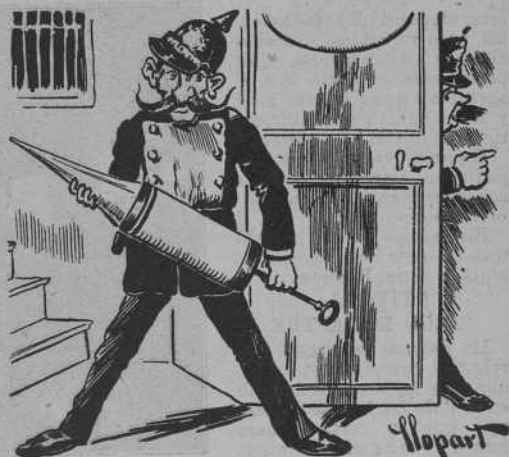
-Y de chardiner del senyor rechiedor.

-Y d' aprenent del senyor rechiedor.

-Y de porter del senyor rechiedor.

-¡Y de criat del senyor rechiedor!...

Es verda sense contrast... y no obstant fa venir á las gaitas el color roig.

Misteris de la bicromfa.

En la seva intepretació, la Sra. Matrás hi llueix totes las sevas gracias que no son pocas y tot el seu desenfado que no es menos.

CIRCO ESPAÑOL

Dos anys feya que venia anunciantse en las listas del *Romea* el drama de 'n Joan Torrendell *Els dos esperits*. Siga per por, siga per prudencia, la obra s'anava deixant á recó y no s'estrenava. La companyia del *Circo Español* se n'encarrega y á n'ella devém la satisfacció de haverla vista á las taulas.

Els dos esperits, es una obra de tendencias modernas y revolucionarias, per més que la seva construcció recordi las rancias produccions de l'Echegaray. La finalitat social del drama está ben exposada, pero mal conchuida. Las ideas, algunas excelents y totes molt ben ciselladas, se repeteixen ab monótona cantarella per boca del protagonista ideal, xicot altruista y emancipador qu'en certs moments resulta un importú desvergonyit que diu cosas bonicas.

Algúns tipos son molt ben observats y las escenas de conjunt ben cuidadas. El diálech, fáciil y vestit ab un hermós ropatje literari, té, com havém dit, el defecte d'

ciocíssim, el company de 'n Cambó es sumament desgraciat, com ho demostren las sevas últimas transformacions, efectuadas á Valencia ab en Rodrigo Soriano. Mirin que alló de presentarse ab un nom suposat y de clararse després periodista republicá, es un treball molt xapucer.

Apesar de que sol dirse que «nunca segundas partes fueron buenas,» es lo cert y positiu qu'en *Pol* del Tívoli, ab tot y haverse presentat al públich molt temps després qu'en *Pol* de *La Perdiu*, es un artista de mérit y digne en tots conceptes dels aplausos que 'l públich li prodiga.

NOTAS

En el primer concert de la *Filarmonica* que tindrà efecte en el *Teatro Principal*, en Crickboom ens presentará al jove pianista Jean du Chastain, qu'es, segons noticias, una verdadera notabilitat.

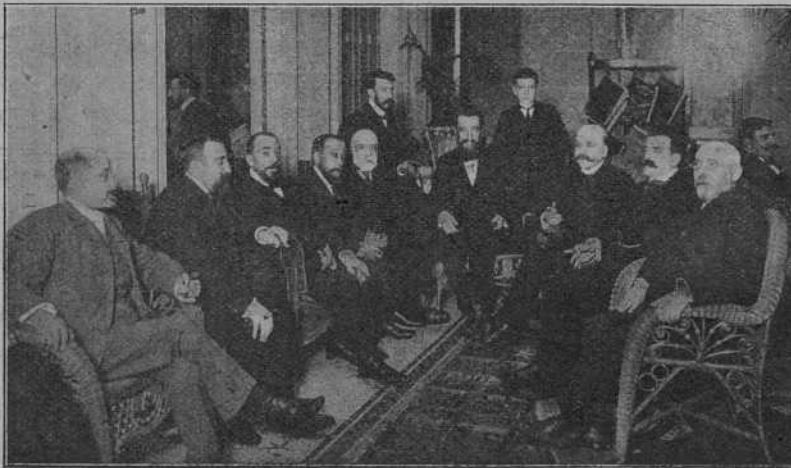
En el *Liceo* s'está fent un gran abono. L'escullit y selecte cartell de la temporada s'ho mereix.

El famós Frégoli anuncia una serie de sas celebradas funcions á Novedats.

Y prou per avuy.

N. N. N.

LA EMBAIXADA COMERCIAL ESPANYOLA Á L' ARGENTINA

Arribada á Buenos Ayres.—La comissió, acompanyada d'alguns representants de la colonia espanyola, descansant en el Gran Hotel.

estar atapahit d'ideas valentas, pero repetidas y ficadas alló que s' diu per forsa en els parlaments, condició que si agrada als que s'afartan molt y no s'cuidan de pahir, fátiga al auditori en general.

Esperém veure *Els dos esperits* en altras ventatjas acústicas pera fer un *subjudice* més serio.

Els actors varen posarhi tots els seus sentits, distingints'hi el Sr. Barbosa.

TÍVOLI

CIRCO EQUÈSTRE

Ha debutat sent molt ben rebut el transformista Pol, que no s'ha de confondre ab en Pol de *La Veü de Catalunya*, que en certa manera també ho es de transformista.

Pero aixís com en Pol del *Circo Equèstre* resulta gra-

Visita de la comissió al Club Español.

ESQUELLOTS

A la qüenta, vivim sobre un volcá qu'está sempre si reventó no reventó. Y pot reventar principalment allá about la capa de terra es més prima, allá about s'obran clots y valls, per exemple: al cementiri.

Per aixó 'l Sr. González Rothwos, qu'es la nostra providencia, á las ordres de 'n Villaverde, va prohibir que 'l día dels Morts s'anés en comitiva á depositar coronas sobre las tombas de mossén Cinto y del Doctor Robert. Individualment permeté que s'hi coloquessin; pero en comitiva, no... de cap manera... Perque, ja ho venhen vostés mateixos: ¡quina

catástrofe, quina destrossa de perdigots y companys de causa, si en el precis moment de trobarse allí aplegats, reventa 'l volcá de que 'ls parlava!

Per la mateixa causa tampoch va consentir que una societat de treballadors anés á honrar ab la lectura de uns versos á un seu company que morí atropellat per un tranvia.

No sé si als que tal pretenían els hi va dir que 'l que havia de llegir els versos, hi anés ell sol, y 'ls recités en veu baixa, de manera que únicament el difunt á qui anavan dedicats se 'n enterés!

A tals alturas se troba avuy á Barcelona el dret de manifestació, que tot podria ser.

Apenas el gas Lebón vá comensar á fer mala cara y á deixar d'encendres, que D. Guillém, dihent:—¡Ay, que tinch!... ¡Ay, que tinch!...—hagué de anarse'n al llit, masegat per l'escomesa que li varen donar ab motiu de haver enviat als municipals á fer d'esquirols á las fábricas de gas.

Y aixís que 'l gas s'ha tornat á encendre, D. Guillém ha comensat á trobarse bé. Una de sas primeras providencias ha sigut la d'encomenar al enginyer Sr. Cintas, que fassi la liquidació dels perjudicis que per no haverse encés els fanals públichs, s'han irrogat á Barcelona. ¡Bolados! ¡Bolados y romansos!

Perque aquests perjudicis, Sr. Boladeres, no 's lligan ab cintas; s'han de lligar ab cordas.

Nostre amich, l'exportador de vins, D. Manel Morales Pareja, acaba d'obrir á Barcelona (Rosselló, 87) una magnífica y ben surtida «Bodega».

Entre 'ls vins millors de Jerez que dit senyor porta acreditats se 'n hi conta un de finíssim ab la marca *Petronio*, que no té rival en pureza ni en fragancia.

El ví *Petronio*, propi pera banquetes y taulas d'etiqueta, s'obrirá pas ben aviat en tota mena de festas gastronómicas y passará la má per la cara á tots els xarel·los de més fama.

Nosaltres, que l'havem paladejat y sabém els punts que calsa, no podém menos de recomanarlo á las personas de gust delicat y paladar fí.

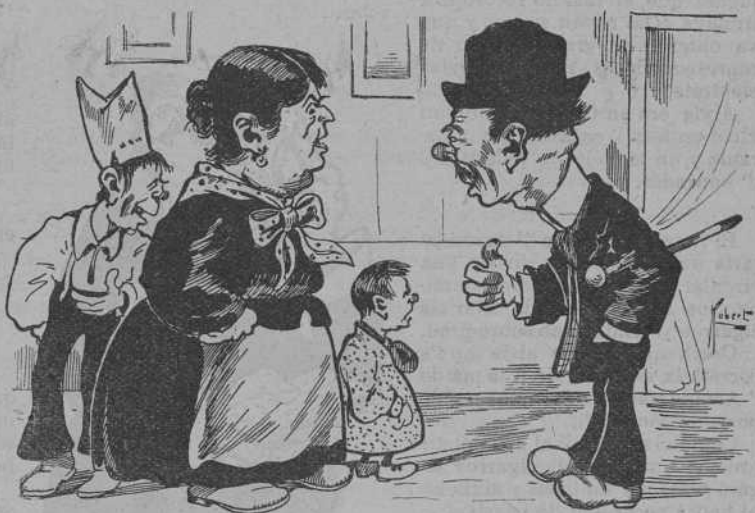
Días enrera va donarse una batalla en la Cámara de Comers. Els regionalistas presentavan dos candidats, entre ells el Sr. Torres mut, y tots dos sigueren revolcats. Apesar de lo qual, *La Perdiu* sortia 'l día següent cantant victoria. Aquesta *Perdiu* es aixís: la tomban de una escopetada, y tot revolcant-se per terra, trayent sanch per las feridas, exclama:—¡Y quina perdigonada qu'he clavat al cassador!

CANDIDAT DESESPERAT

—¡Pero, no 't despacientis, home! ¿Quánts vots creus tenir, segurs?
—¡Un sol!... ¡El meu!

PREVISIÓ

—Me 'n vaig á votar. Si á l' hora de dinar no soch aquí, porteu-me'l á la Casa de Socorro.

El Conservatori de Música y Declamació ha obert un concurs pera premiar ab 500 pessetas el millor *allegro* pera concert.

No son gran cosa 500 pessetas; pero aixís y tot, estém segurs que l'autor que resulti favorescut, després de haver escrit un *allegro*, 's posará *allegriíssim*.

Ha mort en Joan Gelabert.

¿Preguntan quí era? De fixo que no m'ho preguntará cap home de teatro. Tots el coneixían, y era impossible coneixe'l sense estimarlo.

Comensá sa carrera de apuntador, sent un dels

millors que hi ha hagut á Barcelona; pero se 'n hagué de deixar, á causa de una sordera. Després tingué á son càrrech una galeria dramática. Y per fi, ja vell y xacrós, la mort l'ha sorprés quan ja feya alguns anys qu' estava encarregat de la direcció del servey escénich de *Eldorado*. L' amich Molas, que l' estimava, havia jurat no abandonar-lo mentres visqués.

***

En Gelabert tant com bó, era xistós, y més de fets que de paraulas. Las sevas bromas, y aquella gana qu' en la seva joventut no se li acabava may, eran la delicia dels seus amichs y coneguts.

Jo puch dir que si hagués volgut escriure pel teatro, se 'n hauria exit molt bé, puig no careixia de aptituds. Un día un autor bunyol va portar á un teatro, ahont feya ell de apuntador, una pessa en un acte tan dolenta, que 'n Gelabert, en un rapte de despreocupació, va ferla trossos.

L' autor se 'n planyia amargament, y 'n Gelabert per consolarlo li digné:

—No t' affigeixis: ja te 'n escriuré una que anirà millor que aquella y te la regalaré.

Y en efecte: li vá escriure un juguet que, si mal no recordo, 's titulava *«Qui trenca paga»*, y que va obtenir un gran número de representacions. Y li va regalar els drets.

Aixís era en Gelabert: un bon xicot en tota l' extensió de la paraula y un modelo de pulcritut y d' honoradés.

El representant de l' Arrendataria de Tabacos ha dirigit una circular als expendedors, comminantlos á abstenirse de triar els cigarros y véndrels ab sobre-preu.

Crech que aquest abús no 's corretjeix ab circular. A la má de l' Arrendataria está 'l que no siga possible cometre'l.

Cumpleixi ella ab el seu deber: procuri que tots els cigarros siguin bons per un igual y aixís no hi haurá necessitat de triarlos.

En un periódich francés hi he llegit uns datos que demostran el gran desarrollo que ha adquirit el ciclisme en la vehina República.

Com allí las bicicletas pagan un petit impost, es molt fácil treure comptes.

De matriculadas n' hi ha la friolera de 1 milió 206 mil que abonan al Estat prop de 7 milions de franchs.

Una bonica suma, y al mateix temps un mentís als que diuen

ELECTORS

—Ara no recordo en cuántas seccions m' han dit que havia d' anar á votar...

—No estich per quèntos: per anar més segur, primer vull ferme mirar la candidatura pel rector de la parroquia.

que la República francesa no pot anar ni ab rodas.

¿No veuen lo que porta 'l ficarse en tantas intrigas?... Mareig, rodaments de cap, depressió de nervis y á lo millor un *patatús*.

Tal es lo que li ha succehit á n' en Cambó, després de sas brissas y lluhidas campanyas. El metje li ha aconsellat un período de descans... y jo crech que si aquest descans se convertís en definitiu, ningú més qu' ell hi guanyaria. Pera obviar els mals efectes de certas caygudas, res millor que 'l retiro.

La *Veu* al donar compte del sucés, consignava que 'l Sr. Cambó, convenut pels seus amichs se 'n ha anat á descansar á la hermosa finca que 'l Sr. Verdagner y Callís posseheix á Canet de Mar, prop del Santuari de ia Mare de Deu de la Misericordia.

Un siti ben escullit per un company de causa descalbrat. ¡Y ara que la Mare de Deu de la Misericordia, tingui misericordia d' ell!

A cada un dels candidats regionalistas pera regidors, se 'ls ha exigít una cantitat respectable, pera sufragar els gastos de l' elecció.

Y donchs ¿qué s' ha fet tot alló del tresor que per aquests cassos tenia la gent de bé?

¿Es á dir que no n' hi ha prou ab anarse á sacrificar per la santa causa, sino qu' encare s' hi han de posar diners á sobre?

Algú dirá:—No ho entench.

Y algú altre replicará:—Jo ho entench massa.

Per la meva part no dich res, y passo á un altre assumpto.

Llegeixo:

«Entre los alcaldes de barrio que ha nombrado el alcalde en el distrito quinto, á propuesta del señor Cambó, hay uno que no sabe leer ni escribir.»

¿Pero no es un company de causa? Donchs aixó basta y sobra, pera ser un arcalde de barri ab vistas á Europa.

¿Se 'n recordan del concurs musical de Valencia? La banda municipal de Barcelona, considerant injust el fallo del jurat, va fer el patarrell negantse á aceptar el tercer premi de import 4,000 pessetas.

Pero las 4,000 del pico, disminuidas un xiquet per rahó de gastos de giro, sellos, timbre, etc., etc. han arribat á Barcelona,

PARELLS Ó SANAS

Si aixís com aixó es á fora
fos en 'questa població,

ens creuríam que aquests tipos
s' están jugant l' elecció.

y als músichs de la banda 'ls ha faltat temps pera repartírselas.

Aixó, senyors músichs, es una desafinació.

Tant com per tocar certs instruments, per quedar com uns homes, s' ha de aguantar el buf.

Ja s' ha firmat, per ser presentat á las Corts, el projecte de ley, concedint al municipi de Madrid dos milions de pessetas, per l' única y exclussiva rahó de ser aquella vila coronada la capital d' Espanya.

Pero vamos á veure: ¿la condició de capitalitat, que implica la residencia de la Cort y del govern, no es per sí sola una considerable font de ingressos?

¿No hi hauria moltes ciutats d' Espanya, que per obtenir el ser declaradas capitals, en lloch de demanar diners al govern, encare n' hi donarian?

Si jo signés diputat, presentaria una esmena al projecte de ley, trayent á subasta la condició de capitalitat, y aquella que 'n dongués mes, seria declarada capital d' Espanya.

Ara qu' en lloch de un bisbe 'n tenim dos, una pregunta, á veure si l' un ó l' altre contesta.

Al Palau Episcopal, qu' es un edifici del Estat, destinat á usos exclussivament eclesiástichs, hi ha una pila de botigas, que deuen devengar lloguer. Y ara va la pregunta:

—¿El lloguer de aquestas botigas, qui 'l perci beix? ¿Qui se l' embutxaca?

Ja veurán com las dugas mans que llensan benediccions á dreta y esquerra, se posan sobre 'ls llabis dels interessats en senyal de *muixoni!*

Al donar compte *La Perdiu* de un discurs pronunciat per en Cambó en el *Centre catalá del Clot*, li atribueix la següent frase:

«Aquest es l' entrebanch que s' ha posat al *catalanisme*.»

Caca...tanisme per catalanisme.

¡Hi ha erradas d' impremta ben entrafalarias!

Un subjecte parla á un seu amich de las sevas qualitats personals, y li diu:

—Me coneix molt bé: jo soch un tonto; pero un bon xicot.

El seu amich plé de benevolencia:

—Mira, noy; trente lo de bon xicot, y per lo de més estich completament conforme ab tú.

QÜENTOS

En el Passeig de Gracia, una senyora molt ben empolainada, mestressa d' un gosset, seu en una

QUID PRO QUO

-COLEGIO-

—Hombre, señor Antonet! ¿Tan gran, y encare va á colegi?

cadira. Davant d'ella hi está segut un senyor, present la fresca.

La bestiola tot sovint se li acosta, remenant la quia, desitjós de ferli posturas, y ell ab molt cuidado procura separarlo.

—¿No li agradan els gossets?—li pregunta la dama una mica picada.

—Sí, senyora—respón:—els gossets fins me son simpátichs: lo que no m'agrada, lo que fins m'inspira horror son las pussas.

Se presentan dos subjectes en un café, asseyentse davant de dugas taulas vehinas.

Compareix amatent el mosso y pregunta á un d'ells:

—Qué vol pendre?

—Lo que prengui 'l senyor—respón senyalant al altre.

—Y vosté?

—Jo, lo mateix, y un vas d'aygua.

Entre un director d'escena y un actor:

—Ha comprés molt bé 'l paper d'Hamlet; pero hauria de perfeccionar un petit detall. Quan se li apareix l'espectre, trobo que s'extremeix molt poch.

—Vosté 'n té la culpa, Sr. director—respón el cómic.—Per mes esforços que fassi, l'horror no 'l sé fingir. Pera sentirlo es necessari que hi haja motius. Varias vegadas li he dit; dongui 'l paper d'espectre á la meva sogra, y veurá si m'extremeixo!

Á LO INSERTAT EN EL PENULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—Ca ma-re-ra.
- 2.ª ID. 2.ª—Do-ro-tea.
- 3.ª ANAGRAMA.—Colla—Lloca.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—Mossén Janot—Mar y Cel—An-gel Guimerá.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Allunyada Quarta-quinta:

Ja m'acabo de cansar
d'embrutar papé y gastar
botellas plenas de tinta.
Quatre cartas jo t'he escrit
ni un acuse has retornat;
á la quienta t'has pensat
que jo soch un nen petit.
La distancia que 'ns primera
dugas-tres m'ompla de pó',
me sembla que algun bribó
me la fregeia pel darrera.
Dos-tres de fer lo que fás,
domenyat, reconcilfat
fés vida nova, humiliat,
cús al estrip un pedás
y jo á pesar de lo que
t'he dit un xiquet cremat,
ho esborraré tan aviat
comprenqui que filas bé.
Per fé efectivas las paus
s'ha d'acabar nostra tot
y de nou formulá 'l vot
de ser del amor esclaus.
Me moriré si inconstant
desdenyas el meu sufrir;
me moriré pró al morir
si acás moriré matant.

J. COSTA POMÉS

II

La primera es numeral,
una lletra la segona,
vegetal tres-invers dona,
poble catalá el Total.

F. JOANET

ANAGRAMA

A una Tot casi deserta
aná á passar la Total
quan tornava de un viatge
á la América Central.

T. RUSCA

FUGA DE CONSONANTS

.a.a.a.a.o.a.a

Trobar lo nom d'una coneguda sarsuela castellana,
PA.....TOU

ROMBO

.
. . .
. . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

1.ª ratlla: xifra romana.—2.ª: part del cos.—3.ª: embarcació.—4.ª: per fer llum.—5.ª: artista.—6.ª: part d'un sombrero.—7.ª vocal.

UN LANCERO

GEROGLÍFICH

VIVI

IX

VII

I

FELIU DE LAS BALDUFAS

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Obra nova

EL CARRO DEL VÍ

QUADRO DE COSTUMS

DE

R. RAMON Y VIDALES

Ptas. 1

Nueva

ESPAÑA Y MARRUECOS

DURANTE EL SIGLO XIX

POR

GERÓNIMO BECKER

Un tomo, Ptas. 5

EL NUEVO TENORIO

POR

JOAQUÍN M.ª BARTRINA

Y

ROSENDO ARÚS Y ARDERIU

Ptas. 2

4.ª edición

Aviat! Molt aviat sortirà!

ALMANACH DE La Esquella de la Torratxa

Esta semana aparecerá

ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE

Ó SEA

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA

Todo comprador del Almanaque Bailly-Bailliere tendrá participación en el medio billete de la Lotería de Navidad número 26,317.

Precio: Ptas. 1'50.—Encuadernado, Ptas. 2

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

ESPERANT EL RESULTAT DE LAS ELECCIONS

—Preparat, Fivaller: segons qui sigui el que entri, ¡fochl